

Tomislav GALOVIĆ

Fra Mavro Velnić (1919. – 2013.) i Košljun

*Biti na Krku, a ne vidjeti Košljun,
slično je kao biti u Rimu, a ne vidjeti Papu!*

Mavro, krsnim imenom Marijan, Velnić rođen je 7. prosinca 1919. godine u Dragi Baškoj/Bašćanskoj od oca Josipa i majke Lucije (r. Vlahinić). Osnovnu školu završava u rodnome mjestu, a potom kao franjevački kandidat Provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri od 1931. godine pohađa nižu gimnaziju na Badiji kod Korčule. U Dubrovniku nastavlja višu gimnaziju, a 1936. na Košljunu oblači franjevački habit i iduće godine polaže prve zavjete. Svečane zavjete položio je na Poljudu u Splitu 1941. u ruke tadašnjega provincijala o. Teofila Velnića, svojega strica. Teologiju je studirao u Splitu, a nastavio i na koncu diplomirao u Dubrovniku. Tu je i zaređen za svećenika 8. kolovoza 1943., a mladu misu slavio je u rodnoj Drazi Bašćanskoj 22. kolovoza 1943. godine. Valja spomenuti da su mu iz obitelji franjevci bili njegov stariji brat o. Justin (1914. – 1990.) i dva strica, o. dr. Teofil (1892. – 1967.) i o. Rudolf (1894. – 1964.).

Prva mu je služba u trajanju od devet godina bila u Boki Kotorskoj (kapelan, župnik i gvardijan). Prema riječima njegove subraće: “Kotor je bio, kako je on znao reći, njegova ‘prva ljubav’. Tu ljubav nije narušilo ni tamnovanje od godinu i pol. Čak mu je to razdoblje, prema njegovim riječima, ostalo u lijepoj uspomeni, premda su mu leđa dvaput prokrvarila od bičevanja. Bio je Gospodinu zahvalan i na toj milosti, što je i kao zatvorenik mogao svećenički djelovati i svjedočiti.”

Od 1955. gvardijan je samostana na Košljunu, a od 1961. samostana Sv. Frane u Zadru. Od 1964. do 1967. opet je na Košljunu s istom službom. Nakon toga svoju redovničku i svećeničku službu nastavlja u Rijeci na župi Krnjevo, odnosno od 1973. opet na Košljunu. Godine 1982. godine imenovan je za

gvardijana pazinskog samostana. Najzad od 2000. godine kao član samostanskog bratstva stalno boravi na Košljunu. Njegove su riječi: *Biti na Krku, a ne vidjeti Košljun, slično je kao biti u Rimu, a ne vidjeti Papu!*

U knjizi-leksikonu *Svećenici i župe na području Krčke biskupije od 1900. godine do danas* A. Bozanić za fra Mavra s pravom piše da je bio “vrijedni radnik, graditelj i obnovitelj samostana”. Također se brinuo i o interijeru sakralnih zdanja pa je tako, primjerice, košljunski *Križni put* slikara Iva Dulčića (1916. – 1975.) u samostanskoj crkvi Navještenja Marijina – iznimno ostvarenje i vrhunac opusa ovoga važnog hrvatskog slikara – zapravo zaslugom upravo fra Mavra stigao na Košljun. Jer je taj križni put izrađen u Zagrebu bio namijenjen za jedan drugi samostan i, štoviše, za drugu franjevačku provinciju. Tu je zgodu opisao u svojim sjećanjima fra Mavrov subrat o. Vinko Fugošić – fratar Ročić (1916. – 2003.) u tekstu *Sjećanje na jedan pohod Dubrovniku* (objavljen 1997. i 1998. u časopisu *Marulić*) sljedećim riječima: “Svoju priču o Dulčićevu Križnom putu završio sam na Košljunu. Ondje je bio gvardijan o. Mavro Velnić – saslušao priču do kraja. I s veseljem. Tako je domalo Križni put došao na Košljun i još više obogatio već bogatu košljunsku crkvu. O. Mavro je požurio u Zagreb, odmah isplatio pola cijene, a drugu polovicu će, po dogovoru, isplatiti kasnije. (...) Ivo (Dulčić) je vidio svoj Križni put na Košljunu već postavljen u crkvi. Bio je zadovoljan i veseo što ga je našao u tako plemenitu i skladnu prostoru, pa je kod isplate računa – još se sjeća o. Mavro – snizio cijenu za pedeset tisuća dinara.”

Fra Mavro se bavio i spisateljskim radom. Spomenut ćemo ovdje samo da je dva zanimljiva teksta objavio u *Krčkom kalendaru* za 2006. i 2008. godinu. U prvom je dao odgovor na pitanje *Tko je na slici Isusov govor* slikara Brune Bulića (1903. – 1990.) koja se nalazi u sakristiji samostanske crkve na Košljunu, a u drugom analizirao i transliterirao iz glagoljice na latinicu jedan dubašljanski ugovor o prodaji zemlje iz 1785. godine koji se čuva u samostanskom arhivu na Košljunu. Inače, na spomenutoj slici *Isusov govor* nalazi se i sam fra Mavro.

Pišući moderno koncipiran višejezični turistički vodič po Košljunu – *Košljun: duhovnost, kultura, priroda* (Krk 2005., ²2012.) Denis Lešić je kao izvor koristio upravo tekstove dvojice Velnića – fra Teofila i fra Mavra. Također je bio od pomoći i znanstvenicima koji su dolazili na Košljun proučavajući njegovu povijest, kulturnu i umjetničku baštinu.

Fra Mavro je imao vrlo bliske kontakte s Povijesnim društvom otoka Krka, a kako je impuls utemeljenju Društva došao upravo s Košljuna, tim je povezanost bila još veća. Naime, glavni poticatelji osnivanja Društva bili su fra Nikola Ludoviko Španjol (1897. – 1970.), tada kustos muzeja na Košljunu i Petar Strčić, tada asistent Sjeverojadranskog instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Rijeci. No prije toga kao gvardijan samostana na Košljunu fra Mavro je bio član Inicijativnog odbora za objavljivanje prvotno *Košljunskog*, a potom *Krčkog zbornika*. Iz toga je zapravo kasnije nastao Inicijativni odbor za osnivanje Povijesnog društva otoka Krka u koji su ušli mons. Mihovil Bolonić, Ivan Brusić, Božo Frgačić-Tomić, Anton Hriljac, dr. fra Nikola Ludoviko Španjol, mons. Ivan Žic-Rokov i dakako fra Mavro Velnić. Oni su, između ostalog, bili i članovi utemeljitelji budućega društva čija je osnivačka skupština održana 26. travnja 1969. godine u Gradskoj vijećnici u Krku.

Puno godina kasnije, 16. prosinca 2006., fra Mavro je održao toplu i zanimljivu pozdravnu riječ u velikoj Gradskoj vijećnici u Krku prilikom predstavljanja *Krčkog zbornika 50. jubilarnog sveska*, ali je, nažalost, taj tekst ostao do danas neobjavljen.

Potpisniku ovih redaka fra Mavro će ostati u posebnom sjećanju. Bilo je to jednom zgodom, tijekom rada u samostanskom arhivu sa zadaćom pregledavanja i snimanja nedatiranog prijepisa glasovitog djela *Historia Salonitana* (Salonitanska povijest) Tome Arhidakona Splićanina (1200./1201. – 1268.) koje se čuva na Košljunu. Prije i nakon obavljena posla fra Mavro se u srdačnom razgovoru prisjećao svojih kotorskih dana i tamnovanja u zatvoru gdje je nevin proboravio godinu i pol dana, ali i u duhovitom raspoloženju govorio o različitim drugim životnim stvarima i sitnicama te važnim pojedincima rodom s otoka Krka. Od tada znam što je to koreto (*corretto*) na fratarski način.

Fra Mavro je na Košljunu 19. veljače 2013. doživio nezgodu od čijih je posljedica, nažalost, ubrzo preminuo. Naime, "toga je dana padre Mavro radio u vrtu režući lozu. No vraćajući se iz vrta, okliznuo se na stepenice, pao te udarivši glavom o pod zadobio teške ozljede glave od kojih je oko 22 sata preminuo u Riječkoj bolnici". Bilo je to u njegovoj 94. godini života, 70. godini svećeništva i 76. godini redovništva.

Sprovodni obredi održani su 25. veljače na Košljunu. Misu zadušnicu predslavio je krčki biskup mons. Valter Župan, uz suslavlje provincijalnog ministra Provincije sv. Jeronima fra Andrije Bilokapića, košljunskoga gvardijana fra Klementa Sršena, brojne braće franjevac i svećenika Krčke biskupije. Prisutni su bili i pjevački zborovi iz župe Punat i franjevačkog samostana u Pazinu. O životu i djelu fra Mavra govorili su gvardijan samostana na Košljunu, vlč. Marinko Barbiš, župnik fra Mavrove rodne župe Drage Baške te mladi franjevac fra Bojan Rizvan koji je izrekao svoj oproštaj s fra Mavrom naslovivši ga “Generacija koje ne poznaje godinâ”. Spomenimo podatak da je ubrzo potom, u časopisu za kulturu življenja na otoku Krku – *Krčki val*, u broju 4 iz travnja 2013., objavljen hvalevrijedan opširni *In memoriam* fra Mavru koji potpisuju mons. Valter Župan, fra Andrija Bilokapić, fra Bernardin Škunca i fra Bojan Rizvan.

Fra Mavro Velnić (1919. – 2013.)